

T.C.
YENİŞEHİR KAYMAKAMLIĞI
İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-84994148-604.01.01-86818739
Konu : "İngilizce Öğretmenlerinin Yeterliklerini
Artırmak" Temalı Makale

11.10.2023

DAĞITIM YERLERİNE

İlgi : İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 10.10.2023 tarihli ve 86698916 sayılı yazısı.

İlgi yazıya istinaden; Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı) tarafından hibelenirilen Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğünün 2021 yılında kabul edilen ve 2022 yılında uygulanan Erasmus+ Programı Okul Eğitimi Akreditasyonu kapsamında, projenin ilk yıl hedefi olan "**İngilizce Öğretmenlerinin Yeterliklerini Artırmak**" temalı; öğrencilerin İngilizceye karşı olumlu tutum, ilgi, isteklilik, katılım ve motivasyonlarını artıracak eylem planlarını uygulayabilmek için katılım gösteren öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi amacıyla hazırlanan makale, "*International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences (JOSHAS JOURNAL)*" isimli uluslararası hakemli dergide yayımlandığı Karaman Valiliği İl Milli Eğitim Müdürlüğünün 09.10.2023 tarihli ve 86571369 sayılı yazıda belirtilmiş olup, gerekli duyurunun yapılması hususunda;

Gereğini rica ederim.

İbrahim YILMAZ
Müdür a.
Şube Müdürü

Eki:

- Yazı ve Ekleri (12 Sayfa)

Dağıtım:

- Tüm Resmi ve Özel Okul/Kurum Müdürlüklerine

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Güvenciler Mah. 1.Cad. Kapı No: 118/A Yenişehir/MERSİN

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Telefon No : 0324 325 43025-26

E-Posta: yenisehir33_arge@meb.gov.tr

İnternet Adresi: www.yenisehir33.meb.gov.tr

Bilgi için: M.TATAR

Unvan : Şef

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Faks: 0324 325 43 2

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 5239-6c35-30c4-ba8a-bd3f kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
MERSİN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-34776202-604.01.01-86698916
Konu : "İngilizce Öğretmenlerinin Yeterliklerini
Artırmak" Temalı Makale

10.10.2023

..... KAYMAKAMLIĞINA
(İlçe Millî Eğitim Müdürlüğü)

İlgi : Karaman Valiliği İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 09.10.2023 tarihli ve
E-99371540-604.01.01-86571369 sayılı yazısı.

İlgi yazıya istinaden; Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı) tarafından hibelenirilen Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 2021 yılında kabul edilen ve 2022 yılında uygulanan Erasmus+ Programı Okul Eğitimi Akreditasyonu kapsamında, projenin ilk yıl hedefi olan "**İngilizce Öğretmenlerinin Yeterliklerini Artırmak**" temalı; öğrencilerin İngilizceye karşı olumlu tutum, ilgi, isteklilik, katılım ve motivasyonlarını artıracak eylem planlarını uygulayabilmek için katılım gösteren öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi amacıyla hazırlanan makale, "*International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences (JOSHAS JOURNAL)*" isimli uluslararası hakemli dergide yayınlandığı ilgi yazıda belirtilmiş olup, İlçenize bağlı tüm resmi/özel okul/kurumlara duyurulması hususunda;

Gereğini rica ederim.

Mikail EREN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdür V.

Ek: İlgi Yazı ve Ekleri (11 Sayfa)

Dağıtım:
13 İlçe Kaymakamlığına
(İlçe Millî Eğitim Müdürlükleri)

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Mersin İl Millî Eğitim Müdürlüğü Proje Koordinasyon ve Öğrenme
Merkezi(Barbaros mah. GMK Bulvarı No:479-Yenişehir/Mersin)
Telefon No : 0 (324) 329 14 77
E-Posta: arge33@meb.gov.tr
Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Hatice AKSOY

Unvan : Memur

İnternet Adresi: www.mersin.meb.gov.tr

Faks:3243273518

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden **ea3c-9480-393c-9be2-940c** kodu ile teyit edilebilir.

T.C.
KARAMAN VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

Sayı : E-99371540-604.01.01-86571369
Konu : "İngilizce Öğretmenlerinin Yeterliklerini
Artırmak" Temalı Makale

09.10.2023

DAĞITIM YERLERİNE

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı) tarafından hibelendirilen Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 2021 yılında kabul edilen ve 2022 yılında uygulanan Erasmus+ Programı Okul Eğitimi Akreditasyonu kapsamında, projenin ilk yıl hedefi olan "**İngilizce Öğretmenlerinin Yeterliklerini Artırmak**" temalı; öğrencilerin İngilizceye karşı olumlu tutum, ilgi, isteklilik, katılım ve motivasyonlarını artıracak eylem planlarını uygulayabilmek için katılım gösteren öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi amacıyla hazırlanan makalemiz, "*International Journal of Social, Humanities and Administrative Sciences (JOSHAS JOURNAL)*" isimli uluslararası hakemli dergide yayınlanmıştır.

Bilgilerinize arz ederim.

Mehmet ÇALIŞKAN
Vali a.
İl Millî Eğitim Müdürü

Ek: Makale (10 Sayfa)

Dağıtım :

1-) 80 İl Valiliğine
(İl Millî Eğitim Müdürlüğü)

2-) Milli Eğitim Bakanlığı
(Avrupa Birliği ve Dış İlişkiler Genel Müdürlüğü)

Makale Linki:

<https://journalofsocial.com/?mod=tammetin&makaleadi=&key=64167>

Bu belge güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Adres : Hamidiye Mah. Fevzi Paşa Cad. Kapı No18 Merkez/KARAMAN

Belge Doğrulama Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/meb-ebys>

Bilgi için: Ramazan ARSLAN - ARGE Birimi

Telefon No : 0 (338) 280 70 32

E-Posta: arge70@meb.gov.tr

İnternet Adresi: <https://karaman.meb.gov.tr/>

Unvan : Öğretmen

Faks:3382807070

Kep Adresi : meb@hs01.kep.tr

Bu evrak güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır. <https://evraksorgu.meb.gov.tr> adresinden 1524-45c9-39b6-bff2-6bac kodu ile teyit edilebilir.

e-ISSN: 2630-6417

International Journal of
Social, Humanities and
Administrative Sciences
(JOSHAS JOURNAL)

Vol: 8 Issue: 56
Year: 2022 September
Pp: 1046-1055

Arrival
18 July 2022
Published
30 September 2022

Article ID
64167
Article Serial Number
02

DOI NUMBER
<http://dx.doi.org/10.29228/JOSHAS.64167>

How to Cite This Article
Kılınç, İ. & Aday Korkmaz, G.
(2022). "Erasmus+ Programı
Okul Eğitimi Akreditasyonu
Projesine Katılan İngilizce
Öğretmenlerinin
Yurtdışındaki İngilizce
Eğitime İlişkin
Gözlemlerinin İncelenmesi",
Journal of Social, Humanities
and Administrative Sciences,
8(56):1046-1055

International Journal of
Social, Humanities and
Administrative Sciences is
licensed under a Creative
Commons Attribution-
NonCommercial 4.0
International License.
This journal is an open
access, peer-reviewed
international journal.

Erasmus+ Programı Okul Eğitimi Akreditasyonu Projesine Katılan İngilizce Öğretmenlerinin Yurtdışındaki İngilizce Eğitime İlişkin Gözlemlerinin İncelenmesi

Examining the Observations of English Teachers Participating in the Erasmus+ Program School
Education Accreditation Project Regarding English Education Abroad

İsmail Kılınç Gülferm Aday Korkmaz

Öğretmen., MEB, Karaman, Türkiye
Öğretmen., MEB, Karaman, Türkiye

ÖZET

Bu çalışmada, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı) tarafından hibelenen Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğü'nün 2021 yılında kabul edilen ve 2022 yılında uygulanan Erasmus+ Programı Okul Eğitimi Akreditasyonu kapsamında, projenin ilk yıl hedefi olan 'İngilizce Öğretmenlerinin Yeterliklerini Artırmak' temalı; öğrencilerin İngilizceye karşı olumlu tutum, ilgi, isteklilik, katılım ve motivasyonlarını artıracak eylem planlarını uygulayabilmek için katılım gösteren öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın çalışma grubunu, Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğüne bağlı eğitim kurumunda çalışan ve ilgili projeye katılan otuz yedi İngilizce öğretmeni oluşturmaktadır. Proje kapsamında dört Avrupa ülkesi olan Yunanistan, Macaristan, Çekya ve Avusturya'ya giden öğretmenlerden veriler elde edilmiştir. Araştırmada kullanılan veriler 'İngilizce Öğretmenlerinin Yeterliklerini Artırmak' temalı yurtdışı işbaşı gözlem faaliyeti günlük raporu şeklinde hazırlanan forma öğretmenlerin gözlemlerini not etmeleriyle toplanmıştır. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi ile yapılmıştır. Araştırmanın geçerliğini ve güvenilirliğini artırmak için katılımcı teyidi ve uzman incelemesine başvurulmuştur. Araştırma verilerini analiz etmek için nitel analiz yöntemlerinden biri olan içerik analizi kullanılmıştır. Analiz sonucunda; Fiziksel Donanım ve Teknolojik Donanım alt temalarıyla oluşturulan 'Alt Yapı', Öğrenci Başarısına Odaklanma, Sınav Odaksız Eğitim, Öğrenci Odaklı Esnek Müfredat ve Seviye Sınıflar alt temalarıyla oluşturulan 'Öğrenci Merkezlilik', Web 2.0 Araçları, Çevrimiçi Ders Takibi ve İnteraktif Kaynak Kitap alt temalarıyla oluşturulan 'Teknoloji Kullanımı', Aktif Katılımlı Öğrenme, Grupla Çalışma, CLIL Metodu, Yabancı Dil Konuşma Becerisi, Proje Tabanlı Öğrenme, Isınma Etkinlikleri, Çift Dilli Eğitim Programı ve Materyal Kullanımı alt temalarıyla oluşturulan 'Öğretim Yöntemleri', Önlüye Rehberlik, Kaynaştırma Eğitimi, Uzmanlık Alanlarına Göre Ayrılmış Rehberlik Hizmetleri alt temalarıyla oluşturulan 'Rehberlik Hizmetleri', Çok Yönlü Değerlendirme, Geri Bildirim ve Uluslararası Sınavlar alt temalarıyla oluşturulan 'Değerlendirme Yöntemleri' temalarına ulaşılmıştır. Araştırmanın bulgularından elde edilen verilere dayanarak İngilizce öğretimi ile ilgili çeşitli önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Kelimeler: Erasmus+ programı, Okul eğitim akreditasyonu, İngilizce eğitimi

ABSTRACT

In this study, within the scope of the Erasmus+ Program School Education Accreditation of the Karaman Provincial Directorate of National Education, which was funded by the European Union Education and Youth Programs Center (Turkish National Agency) in 2021 and implemented in 2022, the first year goal of the project was 'Increasing the Competencies of English Teachers'. ; It is aimed to examine the opinions of the participating teachers in order to implement the action plans that will increase the students' positive attitude, interest, willingness, participation and motivation towards English. The study group of the research consists of thirty-seven English teachers working in the educational institution affiliated to the Karaman Provincial Directorate of National Education and participating in the relevant project. Within the scope of the project, data were obtained from teachers who went to four European countries, Greece, Hungary, Czech Republic and Austria. The data used in the research were collected by noting the observations of the teachers on the form prepared in the form of the daily report of the job shadowing abroad activity themed "Increasing the Competencies of English Teachers". The research was conducted with document analysis, which is one of the qualitative research methods. In order to increase the validity and reliability of the research, participant confirmation and expert review were used. Content analysis, one of the qualitative analysis methods, was used to analyze the research data. As a result of the analysis; 'Basis' created with the sub-themes of Physical Hardware and Technological Hardware, 'Student Centered' created with the sub-themes of Focusing on Student Success, Exam-Free Education, Student-Oriented Flexible Curriculum and Level Classes, Web 2.0 Tools, Online Course Tracking and Interactive Source Book sub-themes 'Teaching Methods' created with sub-themes of 'Technology Use', Active Participation Learning, Group Working, CLIL Method, Foreign Language Speaking Skill, Project-Based Learning, Warm-Up Activities, Bilingual Education Program and Material Use, Preventive Guidance, Inclusion Education, The themes of 'Guidance Services', which were created with the sub-themes of Guidance Services separated according to Areas of Expertise, and 'Assessment Methods', which were created with the sub-themes of Multi-Dimensional Assessment, Feedback and International Examinations were reached. Based on the data obtained from the findings of the research, various suggestions have been made about teaching English.

Keywords: Erasmus+ program, School education accreditation, English education

1. GİRİŞ

Ülkemizde öğrencilerin ilköğretimden yükseköğretime kadar İngilizce dersi almalarına rağmen dili öğrenmede sorun yaşadıkları görülen bir durumdur. Uzun yıllar boyunca İngilizce öğretimi konusuna önem verilmesine rağmen yabancı dil öğrenmede öğrencilerin temel düzeyden öteye geçemedikleri ve akademik başarılarının düşük olduğu yönünde fikir birliği mevcuttur (Gömleksiz ve Aslan, 2017; Günday, 2007). Bu konuda ulaşılan birtakım istatistikler de bu durumu desteklemektedir. Örneğin Anadili İngilizce olmayan ülkelerin İngilizce dil yeterliklerini ölçmeyi

amaçlayan ve alanında en kapsamlı indeks olan Education First English Proficiency Index 2021 İngilizce Yeterlik Endeksi raporuna göre Türkiye, 112 ülke arasından 70. sırada ve yeterlilik seviyesi düşük kategorisinde yer almaktadır (Education First English Proficiency Index [EF-EPI], 2021; Kronos, 2021). Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi'nin (ÖSYM) ulusal düzeyde yaptığı sınav sonuçlarına bakıldığında ise 2021 YKS yabancı dil testi istatistiklerine göre 80 İngilizce sorusunun doğru cevap sayısı ortalaması 39,05'tir. 2021 KPSS lisans İngilizce ÖABT istatistiklerine göre 75 İngilizce sorusunun doğru cevap sayısı ortalaması 42,79'dur (Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi [ÖSYM], 2021). İki sınav da incelendiğinde sınavdaki soruların yaklaşık yarısının doğru olarak cevaplandığı görülmektedir.

İngilizcedeki başarıyı yükseltmek amacıyla pek çok araştırmanın 'Neden İngilizce öğrenemiyoruz?' sorusuna yanıt aradıkları görülmektedir. Örneğin Yaman (2018), yaptığı çalışmada İngilizcenin ülkemizde yabancı bir dil olması, öğretmenlerin donanım ve nitelik olarak eksikliklerinin olması, dil öğreniminin sabır gerektiren ve vakit alan bir süreç olması, öğretmen ve öğrencilerin önyargıları, İngilizce kitaplarının kalitelerinin istenen seviyeye ulaşamamış olması ve ölçme-değerlendirmeye yönelik yapılan hataların İngilizce öğretiminin aksamasına sebep olduğunu tespit etmiştir. Arslan ve Akbarov (2010) ise yaptığı çalışmayla, Türkiye'de dil öğretiminde istenilen seviyeye gelinememesinin nedenlerini motivasyon eksikliği ve yöntem sorunları olarak ortaya koymuştur.

Hızla küreselleşerek küçülen dünyada, eğitim alanında uluslararası işbirliğinin giderek artması için farklı toplumlarla iletişim kurabilmek gerekir. Ülkelerin, diğer ülkelerle olan ilişkilerini ekonomik, sosyal, siyasal konularda ve eğitim ve kültür alanlarında daha da ileriye taşımak için farklı dil bilen bireylere ihtiyacı vardır. Bu yüzden ülkemizin gelişmiş ülkeler seviyesine ulaşabilmesi için kendi eğitim sistemimizin bu ülkelerden geride kalmaması gerekir. Bu bağlamda oluşabilecek sorunları çözümlerken farklı ülkelerin deneyimlerinden faydalanmak çok önemlidir (Tok ve Arıbaş, 2008). Yapılan bu çalışmada, ülkemizdeki dil öğrenme sorununa çözüm önerileri getirebilmek ve İngilizce öğretmenlerinin yeterliliklerini artırmak için uygulanan Erasmus+ Programı Okul Eğitimi Akreditasyonu kapsamında elde edilen öğretmen görüşleri ele alınmıştır. Bu görüşler neticesinde öğrencilerin İngilizceye karşı olumlu tutum, ilgi, isteklilik, katılım ve motivasyonlarını artıracak eylem planlarını ortaya çıkarmak hedeflenmiştir. Erasmus+ Programının bireyler üzerinde kültürel ve sosyal çeşitliliğin tanınması, farklı kültürlerin gözlemlenip iyi yönlerinin alınması, girişimciliğin artması, yabancı dil konuşabilme becerilerinin artması, kişisel veya mesleki gelişimlerinde ilerleme, iş yaşamlarında avantajlı olma, bu duruma bağlı olarak da motivasyonlarının artması gibi faydalarının olması beklenir. Erasmus+ Programının bireyler üzerindeki katkılarının yanı sıra eğitim sistemine de olumlu etkilerinin olması beklenmektedir. Bunları; eğitim projelerine daha çok önem verilmesi, eğitimin kalitesinin artması, yabancı dil konuşabilme pratiğinin artması ve bu sayede uluslararası çalışma dünyasında da aktif rol alması, ülkemizde yapılan eğitimle ilgili projelere katkıda bulunması, AB ülkelerinin eğitim programlarından haberdar olunması, ekonomi, eğitim, istihdam alanlarına önemli katkılar sağlanması, teknolojik gelişmelerle her eğitim kademesinin ulaşabileceği eğitim kaynakları kullanımının artması, eğitim öğretim alanında uluslararası işbirliğinin giderek artması şeklinde sıralayabiliriz (Hatisaru, 2017).

Bu çalışma, Karaman ilinde farklı eğitim kademelerindeki okullarda görev yapan İngilizce öğretmenlerinin çeşitli Avrupa ülkelerinde işbaşı gözlem faaliyetlerine katılarak elde ettikleri gözlemleri incelemeyi amaçlamaktadır. Bu amaç kapsamında öğretmenlerin, bu ülkelerdeki verilen eğitimlere ilişkin gözlemleri incelenmiştir. Bu bağlamda, yapılan bu çalışmanın Türk eğitim sisteminden farklı uygulama örnekleri, diğer ülkelerde kullanılan farklı yöntem ve yaklaşımların neler olduğu, dil öğretiminde kültür farklılıkları, farklı ders materyallerinin kullanımı, çevrimiçi platformların İngilizce öğretimindeki etkinliği, ülkemizde yabancı dil öğretiminde ne gibi eksikliklerin olduğu ve en önemlisi bu eksikliklerin giderilmesine yönelik tespitler ve çözüm önerileri ortaya konulmaya çalışılmıştır.

2. YÖNTEM

2.1. Araştırma Modeli

Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden biri olan doküman incelemesi ile yapılmıştır. Bu yöntem, araştırılması hedeflenen olgularla ilgili bilgi içeren yazılı materyallerin analiz edilmesidir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu bağlamda işbaşı gözlem faaliyetlerine katılan İngilizce öğretmenlerinin beş gün boyunca buldukları okuldaki gözlemlerini not ettikleri günlük raporlar incelenerek analiz edilmiştir.

2.2. Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, Karaman İl Milli Eğitim Müdürlüğü 2021 Yılı Erasmus+ Programı Okul Eğitimi Akreditasyonu 'İngilizce Öğretmenlerinin Yeterliliklerini Artırmak' temalı projeye katılan İngilizce öğretmenleri oluşturmaktadır. Proje kapsamında dört Avrupa ülkesi olan Yunanistan, Macaristan, Çek Cumhuriyeti ve Avusturya bulunmaktadır. İşbaşı gözlem faaliyeti kapsamında Yunanistan'a 6 kadın, 4 erkek olmak üzere toplam 10 İngilizce öğretmeni katılmıştır. Bu öğretmenlerden 1'i ilkököl, 4'ü ortaokul ve 5'i de lise kademesindeki okullarda görev

yapmaktadır. İşbaşı gözlem faaliyeti kapsamında Macaristan'a 6 kadın 4 erkek olmak üzere toplam 10 İngilizce öğretmenini katılmıştır. Bu öğretmenlerden 2'si ilkököl, 2'si ortaokul ve 6'sı da lise kademesindeki okullarda görev yapmaktadır. Yapılandırılmış kurs faaliyeti kapsamında Çek Cumhuriyeti'ne 5 kadın 4 erkek olmak üzere toplam 9 İngilizce öğretmenini katılmıştır. Bu öğretmenlerden 3'ü ortaokul 6'sı da lise kademesindeki okullarda görev yapmaktadır. Yapılandırılmış kurs faaliyeti kapsamında Avusturya'ya 4 kadın 4 erkek olmak üzere toplam 8 İngilizce öğretmenini katılmıştır. Bu öğretmenlerden 2'si ortaokul 6'sı da lise kademesindeki okullarda görev yapmaktadır.

2.3. Verilerin Toplanması

Bu araştırma kapsamında 'İngilizce Öğretmenlerinin Yeterliklerini Artırmak' temalı yurtdışı işbaşı gözlem faaliyeti günlük raporu adı altında bir form hazırlanmıştır. Bu formda gözlem tarihi, araştırmanın yapıldığı ülke, faaliyetin adı, faaliyetin kapsamı, faaliyetin süresi, faaliyetin uygulanmasına ilişkin açıklamalar, Türk eğitim sisteminden farklı ya da iyi uygulama örnekleri ve faaliyet ile ilgili öneriler başlıkları bulunmaktadır. Beş günlük program süresince, projeye katılan öğretmenler bu raporları günlük olarak yaptıkları gözlemlere dayanarak doldurmuşlardır.

2.4. Verilerin Analizi

Araştırma verilerini analiz etmek için nitel analiz yöntemlerinden biri olan içerik analizi kullanılmıştır. İçerik analizi, belli kurallara dayanan kodlamalarla metin içerisinde bulunan sözcüklerin daha küçük ve anlamlı içerik gruplarıyla özetlenmesidir (Büyüköztürk, Akgün, Kılıç Çakmak, Karadeniz ve Demirel, 2015). İçerik analizi yapılırken temel işlem, birbirine benzer olan verileri belirli temalar ve kavramlar çerçevesinde bir araya getirip okuyucunun anlayabileceği şekilde düzenleyerek yorumlamaktır. İçerik analizinde veriler dört aşamada analiz edilir. Bunlar; verilerin kodlanması, temaların bulunması, kodların ve temaların düzenlenmesi, bulguların tanımlanması ve yorumlanmasıdır (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu araştırmanın analizi yapılırken elde edilen veriler günlük raporda sorulan sorular temelinde çözümlenerek kodlanmış, temalar bulunmuş, oluşturulan temalar ve kodlar düzenlenerek tablolar halinde sunulmuştur. Daha sonra bulgular tanımlanmış ve tabloların altında bulgulara ait veriler yorumlanmıştır. Ayrıca tablolarda, oluşturulan temaları desteklemek amacıyla katılımcı görüşlerine herhangi bir değişiklik yapılmadan katılımcıların birebir kendi ifadeleriyle yer verilmiştir. Her temanın altında katılımcı görüşlerinden yola çıkılarak oluşturulan kodların ne sıklıkta ifade edildiği de frekanslarla sunulmuştur.

2.5. Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Nitel araştırma yöntemlerinde geçerlik ve güvenirliliği sağlamak için kullanılan çeşitli yöntemler vardır. Bunlardan biri olan katılımcı teyidi yöntemi ile araştırmadan elde edilen bulguların veri kaynakları yani katılımcılar ile teyit edilmesi yarar sağlar. Araştırmada kullanılan dokümanların kullanılış amacı ve ne derece doğru yorumlandığı esas kaynaklara yeniden danışılarak, mümkünse yapılan analizin bir kopyasının onlara sunulması görüş ve düşüncelerinin alınması uygun olabilir. Bu hem araştırmada kullanılan dokümanların araştırmacı tarafından yapılan araştırmanın amacına uygun kullanılıp kullanılmadığı konusunda dokümanın kaynaklarını rahatlatılabilir hem de eksik veya yanlış yorumlar düzeltilip yapılan araştırmanın güvenirliliği ve geçerliliği artırılabilir (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu bağlamda Karaman İl Milli Eğitim Müdürlüğü 2021 Yılı Erasmus+ Programı Okul Eğitimi Akreditasyonu 'İngilizce Öğretmenlerinin Yeterliklerini Artırmak' temalı projeye katılarak program süresi boyunca işbaşı gözlem faaliyeti günlük raporlarını doldurarak gözlemlerini kaydeden öğretmenlere telefon yoluyla yeniden ulaşılarak gözlemlerine dair eksik bilgiler olup olmadığı sorulmuştur. Ayrıca öğretmenlerin yapılan araştırmada kullanılmak üzere eklemek istedikleri herhangi bir görüş ve önerileri varsa bunların da alınıp araştırma kapsamına dâhil edilmesi sağlanmıştır. Nitel araştırma yöntemlerinde geçerlik ve güvenirliliği sağlamak için kullanılan bir diğer yöntem de uzman incelemesidir. Bu incelemede uzman araştırmanın aşamalarına ilişkin çeşitli önerilerde bulunur ve böylece araştırmanın niteliğini artırmış olur (Yıldırım ve Şimşek, 2016). Bu amaçla çalışmanın geçerlik ve güvenirliliğini artırmak için bir uzmandan görüş alınmış ve tema ve alt temaların son haline karar verilmiştir.

3. BULGULAR

'İngilizce öğretmenlerinin yeterliklerini artırmak' konulu yurtdışı işbaşı gözlem faaliyeti günlük raporlarında belirtilen Türk eğitim sisteminden farklı ya da iyi uygulama örnekleri kısmına öğretmenlerin yazdıkları gözlemlere dayanarak altı tema oluşturulmuştur. Bu temalar, Alt Yapı, Öğrenci Merkezilik, Teknoloji Kullanımı, Öğretim Yöntemleri, Rehberlik Hizmetleri ve Değerlendirme Yöntemleridir. Tema ve alt temalara ilişkin frekanslar aşağıda sırasıyla tablolar halinde sunulmuştur.

Tablo 1. Alt Yapı Temasına İlişkin Görüşler

Alt Tema	Örnek Öğretmen Görüşleri
Fiziksel Donanım (N: 32)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sınıf mevcudu 7 kişiydi. Bu nedenle öğrencilerin pratik yapma şansı çoktu. Öğretmenin dönüt alma ve değerlendirme olanağı vardı. ✓ Sınıf mevcutları bizim ülkemize göre %50 daha azdı. ✓ Sınıfların genel olarak 7 kişi ile 15 kişi arasında olduğu görüldü. ✓ Dil sınıfları kalabalık değil ve bu sebeple her öğrenci yapılan tüm aktivitelere etkin bir şekilde katılıyor. ✓ Sınıf mevcutlarının az olması birebir etkileşim açısından oldukça verimli dersler işlenmesi adına yardımcı oluyor. ✓ Mevcudun az olması sınıf yönetimini kolaylaştırmakta ve öğretmen her bir öğrenciyle daha çok ilgilenabilmektedir.
Teknolojik Donanım (N: 22)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Her öğrenciye tablet veriliyor. Okulla ilgili her şey tabletlerinde mevcut. ✓ Yabancı dil öğretiminde teknolojik imkânlardan olabildiğince öğrenciler faydalanıyor. ✓ Öğrencilerin her biri kendi şahsi laptoplarıyla dersi işlediler. Dijital araçlar verimli bir şekilde kullanıldı. ✓ Öğrencilerin tamamının kişisel bilgisayarları var ve teknolojiyi etkin bir şekilde kullanıyorlar. ✓ Sınıflarda büyük ekran televizyonlar ve öğretmenlerde dizüstü bilgisayar imkânı vardı. Öğrencilerin de bilgisayar üzerinde ders işleme ve web araçları ile dersi zenginleştirme imkânları vardı. ✓ Dijital materyallere anında ulaşıyor ve uygulamalar tablet üzerinden yapılıyor ve sonuçları hemen açılıp anında gözlenip değerlendirilebiliyor.

Birinci tema; Fiziksel Donanım ve Teknolojik Donanım alt temalarıyla oluşturulan ‘Alt Yapı’ temasıdır. Fiziksel Donanım alt temasında öğretmenler, çoğunlukla okulun fiziksel donanımı ve sınıfların mevcudundan bahsetmişlerdir. Sınıf mevcutlarının az olmasının öğrencilerle birebir etkileşim açısından oldukça verimli olduğu görüşünü savunmuşlardır. Katılımcılardan biri bu görüşünü ‘Mevcudun az olması sınıf yönetimini kolaylaştırmakta ve öğretmen her bir öğrenciyle daha çok ilgilenabilmektedir.’ şeklinde ifade etmiştir. Teknolojik Donanım alt temasında öğretmenler okulun teknolojik imkânlarının zengin olduğundan ve hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin teknolojiyi aktif kullandığından bahsetmişlerdir. Katılımcılardan biri bu görüşünü ‘Sınıflarda büyük ekran televizyonlar ve öğretmenlerde dizüstü bilgisayar imkânı vardı. Öğrencilerin de bilgisayar üzerinde ders işleme ve web araçları ile dersi zenginleştirme imkânları vardı.’ şeklinde ifade etmiştir.

Tablo 2. Öğrenci Merkezilik Temasına İlişkin Görüşler

Alt Tema	Örnek Öğretmen Görüşleri
Öğrenci Başarısına Odaklanma (N: 19)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Öğrenciler başarısız olduğu derslerde zorlanmıyor, diğer alanlardaki başarısı ön plana çıkarılıyor. ✓ Öğrenciler zayıf oldukları derslerde zorlanmıyor, o dersi almayı bırakabiliyor. ✓ Akademik başarısı az olan öğrenciler meslek liselerine yönlendiriliyor. ✓ Öğrenci zorlandığı derse devam etmek zorunda değil. Zayıf olduğu ve zorlandığı dersi almama seçeneğine sahip böylece öğrenci başarılı olduğu ve sevdiği derslere odaklanabiliyor.
Öğrenci Odaklı Esnek Müfredat (N: 13)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Müfredat esnek. Öğretmen veya okul dersi öğrencinin durumuna göre düzenleyebiliyor. ✓ Özel öğrenim gören öğrenciye yönelik dersler şekillendirilebiliyor. Amaç öğrencinin dışlanmasını engellemek, onu topluma kazandırıp özgüvenini artırmak ve mutlu olmasını sağlamak. ✓ Öğretmenler kendi ders müfredatlarını kitaba bağımlı olmadan kendileri hazırlıyorlar. ✓ Macaristan’da bakanlık tarafından gönderilen ana bir müfredat olmasına rağmen okullar özerk olarak kendi yıllık planlarını buna bağlı aylık ve haftalık planlar hazırlayıp öğrenci odaklı bir eğitim programı yürütüyor. ✓ Esnek program kullanımı öğretmen öğrenciye göre hareket etmesini sağlıyor ve öğrenci ihtiyaçlarıyla gerçek hayat arasında bağ sağlıyor.
Sınav Odaksız Eğitim (N: 8)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Sınav var ama arka planda. Öğrenci üzerinde sınav baskısı yok. ✓ Öğrencinin sınav kaygısı yok. Eğlenip keyif alması, sevmesi ve bu sayede öğrenmesi hedeflenmektedir. ✓ Çocuklar sınav kaygısı yaşamıyorlar. Sadece yazılı değil öğrenciler sunumlardan, projelerden notlar alıyorlar. ✓ Öğrenciler Türk eğitim sistemine göre daha az stres yaşıyorlar.
Seviye Sınıflar (N:7)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ İş başı gözlem faaliyeti yapılan kurumda müfredat AB dil çerçevesine uygun olarak A1-C2 şeklinde seviyelere ayrılmaktadır. Öğrenci, seviyesine uygun olan sınıfta ders almaktadır. Bu sayede sınıf ortamında öğretmen yakın seviyede olan öğrencilerle daha akıcı ders işlemektedir. ✓ Öğrenciler 9. sınıfın başında bir İngilizce sınavına tabi tutuluyorlar ve bu sınavın sonucuna göre seviye gruplarına ayrılıyorlar. 9. sınıfın sonunda yine bir sınav yapılıyor, eğer öğrenci yıl boyunca kendini iyi geliştirmiş ise bir üst seviye grubuna geçiş yapabiliyor.

İkinci tema; Öğrenci Başarısına Odaklanma, Sınav Odaksız Eğitim, Öğrenci Odaklı Esnek Müfredat ve Seviye Sınıflar alt temalarıyla oluşturulan ‘Öğrenci Merkezilik’ temasıdır. Öğrenci Başarısına Odaklanma alt temasında öğretmenler, öğrencilerin başarısız olduğu dersi almak zorunda olmadığı ve isterse dersi almayı bırakabileceğinden bahsetmektedir. Katılımcılardan biri bu görüşünü ‘Öğrenci zorlandığı derse devam etmek zorunda değil. Zayıf olduğu ve zorlandığı dersi almama seçeneğine sahip böylece öğrenci başarılı olduğu ve sevdiği derslere odaklanabiliyor.’ şeklinde ifade etmiştir. Sınav Odaksız Eğitim alt temasında öğretmenler, öğrencilerin sınav kaygısı yaşamadığından ve dersleri keyif alarak işlediklerinden, sadece sınavlardan değil sunum ve projelerden de not aldıklarından bahsetmişlerdir. Katılımcılardan biri bu görüşünü ‘Sınav var ama arka planda. Öğrenci üzerinde sınav baskısı yok.’ şeklinde ifade etmiştir. Diğer bir katılımcı ise ‘Öğrenciler Türk eğitim sistemine göre daha az stres yaşıyorlar.’ ifadesini kullanmıştır. Öğrenci Odaklı Esnek Müfredat alt temasında öğretmenler, müfredatın esnek

olduğundan ve öğrenciye göre düzenleme yapılabildiğinden bahsetmişlerdir. Katılımcılardan biri bu görüşünü ‘Esnek program kullanımı öğretmen öğrenciye göre hareket etmesini sağlıyor ve öğrenci ihtiyaçlarıyla gerçek hayat arasında bağ sağlıyor.’ şeklinde ifade etmiştir. Seviye Sınıflar alt temasında öğretmenler öğrencilerin seviyesine uygun sınıfta ders aldığından ve bu sayede öğrencilerle daha akıcı ders işlendiğinden bahsetmiştir.

Tablo 3. Teknoloji Kullanımı Temasına İlişkin Görüşler

Alt Tema	Örnek Öğretmen Görüşleri
Web 2.0 Araçları (N: 38)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Web 2.0 araçları ile bilgiyi öğrenciden alarak ortaklaşma ve paylaşma imkanı sunulması etkileşimi artırmaktadır. ✓ Eğitimde dijital platformların ve etkinliklerin önemli olduğu vurgulanıyor. ✓ Öğrencilerin de bilgisayar üzerinde ders işleme ve dersi zenginleştirme imkânları vardı. ✓ Materyal olarak ders kitaplarının yanı sıra öğretmenlerin daha önceden hazırladıkları materyallerin dijital uygulamalarla paralel hazırlandığı gözlemlendi. ✓ Okul müdürü ve kurucusu bizlere Web 2.0 araçları hakkında bilgi verdi. Teams programı öğrencilerle iletişimde kullanılıyor. Ders kitapları, yoklamalar ve sınavlar hep online olarak. En güzel tarafı ülkemizden farklı olarak kâğıt israfı yok. ✓ Teknoloji ve bilişim kullanımına da yer verilmesi günümüz dijital dünyasına uyum sağlanması gerektiğini bir kez daha ortaya koydu.
Online Ders Takibi (N: 12)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dijital sınıflar sayesinde öğrenci hasta olduğunda bile evinden derse katılabilmesi sürekliliği sağlaması açısından oldukça önemli. ✓ Ülkemizde kullanılan EBA’ya benzeyen bu uygulamaların birkaç avantajlı yönü bulunmaktadır. Bunlar; öğrencilerin ödevlerini online olarak öğretmenlerine ulaştırması, öğretmenin derste tahtaya yazdığı bütün notların sisteme kaydedilmesi ve öğrencilerin geriye dönük bu notlara ulaşabilmeleridir. ✓ Derse gelmedikleri zaman öğrenciler online ortamda evlerinden derslere katılıyorlar. Öğrenciler teknoloji sayesinde sürekli kontrol altında. ✓ Öğrencilerin ödevlerini unuttum deme gibi bir lüksü yok. Çünkü öğrencinin tüm çalışmaları velisi, öğretmen ve yönetici tarafından gözlemlenebiliyor. ✓ Okullarındaki akıllı tahtalarda yüklü olan tüm kitaplara, ödevlere, materyallere tabletlerinden ya da evde ya da başka ülkelerde herhangi bir yerden ulaşabiliyorlar. Sınavlar dahil online, kontrol yapıp öğretmen hataları düzeltip yine gönderiyor. Çevreci ve ekonomik bir sistemleri var.
İnteraktif Kaynak Kitap (N:12)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ ...interaktif olan egzersizler aracılığıyla öğrenciler derste aktif ve motive şekilde katılım sağlamaktadır. ✓ İngilizce derslerinde alanında profesyonel yayımlarla çalışılıyor. ✓ Bu okulda devletin sağladığı kitapların yanında özel bir firmadan satın alınan bir online uygulama da kullanılıyor. ...ülkemizde kullanılan EBA online sisteminin içine bu tarzda bir uygulama entegre edilebilir diye düşünüyorum.

Üçüncü tema; Web 2. 0 Araçları, Çevrimiçi Ders Takibi ve İnteraktif Kaynak Kitap alt temalarıyla oluşturulan ‘Teknoloji Kullanımı’ temasıdır. Web 2.0 Araçları alt temasında öğretmenler Web 2.0 araçlarını hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin aktif bir şekilde kullandığından, ders işlerken dijital uygulamaları kullanmanın dersi zenginleştirdiğinden, bu uygulamaları kullanmanın kâğıt israfını önlediğinden, hatta bazı kurumlarda ders kitaplarının, yoklamaların ve sınavların da çevrimiçi yapıldığından bahsetmişlerdir. Çevrimiçi Ders Takibi alt temasında öğretmenler, dijital sınıflar sayesinde öğrencinin okula gelemediği günler evinden ya da herhangi bir yerden derse katılabildiğinden, öğretmenlerin derste tahtaya yazdığı bütün notların sisteme kaydedildiğinden ve öğrencilerin geriye dönük bu notlara ulaşabildiğinden ve bu durumun dersin sürekliliğinin sağlanması açısından oldukça önemli olduğundan bahsetmişlerdir. Çevrimiçi uygulamalarla dersi takip etmenin çevreci ve ekonomik bir uygulama olduğu görüşünü belirtmişlerdir. İnteraktif Kaynak Kitap Kullanımı alt temasında öğretmenler, İngilizce derslerinde alanında profesyonel yayımlarla çalıştıklarından ve bu yayınları interaktif uygulamalarıyla birlikte kullandıklarından bahsetmişlerdir. İnteraktif egzersizler sayesinde öğrencilerin derste aktif ve motive şekilde katılım sağladığı görüşünü savunmuşlardır.

Tablo 4. Öğretim Yöntemleri Temasına İlişkin Görüşler

Alt Tema	Örnek Öğretmen Görüşleri
Aktif Katımlı Öğrenme (N: 39)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Derslerde oyunlaştırma tekniğine bolca yer veriliyor. Böylelikle öğrenciler sıkılmadan motive bir şekilde öğrenmekteler. ✓ Düz anlatımdan ziyade etkin katılım ön planda. ✓ Rol yapma ve drama tekniği çocukların aktif katılımı için fayda sağlıyor. ✓ Derslerin daha çok dijital ortamda oyunla öğrenme yöntemiyle işlenmesi öğrencileri aktif hale getirmiştir. ✓ Dil öğrenmede yaparak yaşayarak öğrenmenin önemini bir kez daha anladım. ✓ ...uygulanan yöntem ve tekniklerin öğrenci odaklı olduğu gözlemlenmiştir. Derslerde öğrencilerin aktif olarak derslere katılmaları sağlanmış ve İngilizceyi kullanmaları teşvik edilmiştir. ✓ Öğretmen derse başlamadan bir önceki dersle ilgili birçok soru sorarak öğrencilerin aktif katılım yapmasını sağlıyor. ✓ Ders aktif öğrenci etkileşimi yoluyla (rol yapma, oyunlar) dolu dolu geçiriliyor. ✓ Oyunlarla İngilizce öğretimi daha zevkli hale getiriliyor. ✓ İngilizce derslerinde oyunlaştırma kullanımı öğrencileri oldukça motive edici ve öğretici olmakta. Eğlenerek öğrenmekteler.
Yabancı Dil Konuşma Becerisi (N: 25)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Ülkemizdeki uygulamaların aksine dilbilgisi öğretimi konuşma ve dinleme ile entegre şekilde gerçekleşmektedir.

	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Telaffuz geliştirmeye yönelik oyunlar sınıflarda uygulanıp geliştirilebilir. Komünikatif dil öğrenme yöntemi ve ana dilin yasak olması hedef dil üzerinde olumlu gelişmeler sağlıyor. ✓ Dil öğretiminde yapı odaklı değil konuşma yani komünikatif yaklaşım benimseniyor. Bu durum İngilizce konuşma becerisini artırıyor. ✓ Dil okulundaki çalışmada öğrencileri konuşmaya yönelten aktiviteler yapıldı. Bu aktiviteler öğrenciyi hem konuşurken eğlendiriyor hem de odaklanmaya yardımcı oluyor. ✓ Özellikle öğrencilerin dikkatini toplamaya ve iletişim kurmalarını sağlamaya yönelik aktiviteler çok kullanışlı ve etkiliydi. ✓ Öğrenciler kendilerini gayet iyi ifade edebiliyor. Bunun sebebi de yapılan alıştırmaların iletişimsel yaklaşım ile yapılması. ✓ Bir dili öğrenmenin en iyi yolu sürekli o dile maruz kalmaktır. Ziyaret edilen kurumda öğrenciler konuşma becerilerini artırmak adına bu yeti ön plana çıkarılmış.
CLIL Metodu (N: 24)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Bu yöntemde öğretmen rehberlik eder, öğrenci ön planda ve aktiftir. ✓ Öğrencilerin öğrenme sorumluluklarını almaları ve öğrenmeyi öğrenmelerinde etkili bir yöntem olduğunu düşünüyorum. ✓ CLIL, Türk eğitim sisteminde kullanılan tekniklere göre daha iletişimci bir tekniğe benziyor. ✓ Örnek CLIL ders planları oluşturularak sunum yapıldı. Öğrencilerin günlük yaşamla bağlantılı ders içeriği etrafında dil öğrenmeleri derse olan ilgiyi artıracığından bahsedildi. ✓ Bizim sistemimizde dil öğrenmede genellikle GTM(grammar translation method; bir çeviri yöntemi.) kullanımı hâkim. Bunu aşmak ve iletişim becerisi kazanmak adına CLIL aktivitelerine başvurmak önem arz etmekte.
Grupla çalışma (N: 10)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ İşbirliğinin oluşturulması ve takım çalışması hem öğrenciler hem de öğretmenler için önemli bir süreç. Bu açıdan farkındalık yaratılması etkili oldu. ✓ Sunumlar çift ya da grup olarak yapıldığı için işbirliği artırıyor. ✓ Öğretmen daha çok konu anlaşılması ve konunun tam olarak öğrenilmesi için değişik oyun ve grup çalışmaları yaptırdı.
Isınma Etkinlikleri (N: 9)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Öğretmenler derslere mutlaka ısınma etkinlikleriyle başlıyor. ✓ ... ısınma teknikleri öğrencileri derse motive etmekte. ✓ Türk eğitim sisteminden farklı olarak, öğretmenler her derse ısınma aktiviteleri kullanarak başlıyor. Farklı bir aktiviteye başlarken sorular ile konuşmaya sevk ediyor.
Çift Dilli Eğitim Programı (N: 7)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Dil sınıflarında 'bilingual teachers' yer alıyor. Böylece öğrencilerin İngilizce konuşma seviyeleri ileri derecededir. ✓ ... çift dilli eğitime sahip. Bu da öğrencilerin İngilizce seviyelerinde ciddi bir yükseliş görüldü.
Materyal kullanımı (N: 6)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Gerçek materyallerle verilen gerçek dünya görevleri dil öğretiminde kalıcılık yaratıyor. ✓ Materyal kullanımının önemi ve faydası ile ilgili daha çok bilgi sahibi oldum. ✓ Çocuklar için zaten ilgi duydukları bir araçla yeni bir dili keşfetmeleri hem istekleri hem de ilgilerine yönelik olduğundan doğru materyal kaynaklar kullanıldığında fayda gösterdiğini bu okulda net bir şekilde gördük.
Proje Tabanlı Öğrenme (N:4)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Proje tabanlı eğitim, süreç odaklı değerlendirme, görev odaklı eğitim yaklaşımları öğrenciyi süreç içerisinde aktif tutup yaparak yaşayarak öğrenmeyi pekiştiriyor. ✓ Öğrenciler 1. sınıftan itibaren proje nasıl yapılır öğreniyorlar. Araştırmacı öğrenciler yetişiyor. ✓ ... yaratıcılık ön planda tutuluyor ve proje odaklı bir eğitim sistemi veriliyor.

Dördüncü tema; Aktif Katılımlı Öğrenme, Grupla Çalışma, CLIL Metodu, Yabancı Dil Konuşma Becerisi, Proje Tabanlı Öğrenme, Isınma Etkinlikleri, Çift Dilli Eğitim Programı ve Materyal Kullanımı alt temalarıyla oluşturulan 'Öğretim Yöntemleri' temasıdır. Aktif Katılımlı Öğrenme alt temasıyla öğretmenler, öğrencilerin derse aktif katılım yapabileceği rol yapma, drama, oyunlaştırma gibi etkinliklerin kullanıldığından ve bu etkinlikler sayesinde öğrencilerin sıkılmadan motive bir şekilde derse katıldığından bahsetmişlerdir. Bu şekilde ders işlemenin dil öğretiminde etkili olduğunu düşünmektedirler. Grupla Çalışma alt temasında öğretmenler, işbirliği yapmanın ve takım çalışmasının öneminden bahsetmişler ve bu şekilde işlenen derslerin konunun tam olarak öğrenilmesi açısından etkili olduğunu savunmuşlardır.

CLIL Metodu alt temasıyla öğretmenler, bu yöntemin Türk eğitim sisteminde kullanılan tekniklere göre daha iletişim kurmaya yönelik olduğundan, öğrencilerin öğrenme sorumluluğu aldıklarından ve öğrenmeyi öğrenmelerinde etkili bir yöntem olduğundan bahsetmişlerdir. Katılımcılardan biri bu görüşünü 'Bizim sistemimizde dil öğrenmede genellikle GTM (grammar translation method; bir çeviri yöntemi) kullanımı hâkim. Bunu aşmak ve iletişim becerisi kazanmak adına CLIL aktivitelerine başvurmak önem arz etmekte.' şeklinde ifade etmiştir. Yabancı Dil Konuşma Becerisi alt temasında öğretmenler, öğrencileri konuşmaya yönelten aktivitelerin daha çok yapıldığından ve bu durumun hem öğrencileri konuşurken eğlendirdiğinden hem de öğrencilerin derse odaklanması açısından etkili olduğundan bahsetmişlerdir. Katılımcılardan biri bu görüşünü 'Dil öğretiminde yapı odaklı değil konuşma yani komünikatif yaklaşım benimseniyor. Bu durum İngilizce konuşma becerisini artırıyor.' şeklinde ifade etmiştir. Proje Tabanlı Öğrenme alt temasında öğretmenler, öğrencilere 1. sınıftan itibaren proje odaklı eğitim verildiğinden ve bu durumun öğrencilerin yaratıcılıklarını ön planda tutarak araştırmacı bireyler olarak yetişmesini sağladığından bahsetmişlerdir. Proje odaklı eğitimin öğrencileri öğrenme sürecinde aktif tutarak yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağladığı görüşünü savunmuşlardır. Isınma Etkinlikleri alt temasında öğretmenler, derslere mutlaka ısınma etkinlikleriyle başladığından ve bu durumun öğrencileri derse motive etmede etkili olduğundan bahsetmişlerdir.

Çift Dilli Eğitim Programı alt temasında öğretmenler, dil sınıflarında çift dilli öğretmenlerin yer aldığından ve bu durumun öğrencilerin İngilizce konuşma seviyelerinin ileri düzeyde olmasında etkili olduğundan bahsetmişlerdir. Materyal Kullanımı alt temasında öğretmenler, derslerde materyal kullanımına önem verildiğinden ve bu durumun dil öğrenmede kalıcılık yarattığından bahsetmişlerdir.

Tablo 5. Rehberlik Hizmetleri Temasına İlişkin Görüşler

Alt Tema	Örnek Öğretmen Görüşleri
Kaynaştırma Eğitimi (N:10)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kaynaştırma için öğretmenin bir asistanı oluyor. Kaynaştırma sayısı artarsa asistan sayısı da artıyor. Böylece öğretmen kaynaştırma öğrenciye özel vakit ayırabiliyor. ✓ Özel eğitime muhtaç öğrencinin olduğu sınıflarda 4 öğrenciye kadar 1, 4'ten sonra 2 asistan öğretmene yardımcı oluyor.
Uzmanlık Alanlarına Göre Ayrılmış Rehberlik Hizmetleri (N: 7)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Rehberlik servisi tek kişiden oluşmuyor. Farklı sorumlulukları olan bir takım tarafından yönetiliyor. Risk önleme ve öğrenciye özel program hazırlanması ve öğretmene tavsiye ve yönlendirmelerde bulunmaları uygulanabilir iyi uygulamalardan. ✓ Okullarda rehber öğretmenin görevini yapan 4 kişi bulunmakta. Bu alanda bizim ülkemizde tek bir kişinin yapacağı görevleri 4 bölüme ayırarak alanında uzman kişilerce problemlerin çözülmesi okul ortamını daha güvenli hale getirmekte ve öğrencileri motive etmektedir. ✓ Akran zorbalığı, bağımlılık, öğrenme güçlüğü vb. konularda öğrenci ile ilgilenen farklı bir birim ve öğretmen mevcut. ✓ ... ülkemizden farklı olarak bu alanlar tek bir kişinin görevi değil, alanında uzman kişilerin odaklanmasıyla çözülüyor. Bu da okulu daha problemsiz ya da hızlı sonuç alınan bir duruma getiriyor.
Önleyici Rehberlik (N:3)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Okulda öğrenci davranışlarının gözlemlenmesi ve risk durumlarının önceden önlenmeye çalışılması güzel bir uygulama olduğu görüldü.

Beşinci tema; Önleyici Rehberlik, Kaynaştırma Eğitimi, Uzmanlık Alanlarına Göre Ayrılmış Rehberlik Hizmetleri alt temalarıyla oluşturulan 'Rehberlik Hizmetleri' temasıdır. Önleyici Rehberlik alt temasında öğretmenler, okulda öğrenci davranışlarının gözlemlenerek risk durumlarının önceden önlenmeye çalışıldığından ve bu durumun güzel bir uygulama olduğundan bahsetmişlerdir. Kaynaştırma Eğitimi alt temasında öğretmenler, özel eğitime ihtiyaç duyan öğrencilerin bulunduğu sınıflarda bir asistanın bulunduğundan ve bu asistanın öğretmene yardımcı olduğundan bahsetmişlerdir. Katılımcılardan biri bu görüşünü 'Kaynaştırma için öğretmenin bir asistanı oluyor. Kaynaştırma sayısı artarsa asistan sayısı da artıyor. Böylece öğretmen kaynaştırma öğrenciye özel vakit ayırabiliyor.' şeklinde ifade etmiştir. Uzmanlık Alanlarına Göre Ayrılmış Rehberlik Hizmetleri alt temasında öğretmenler, rehberlik servisinde çalışan rehber öğretmenin sadece bir kişi olmadığından, rehberlik servisinin farklı çalışma alanlarında odaklanmak üzere gruplara ayrıldığından ve bu durumun da okulu daha problemsiz ve daha güvenli hale getirdiğinden bahsetmişlerdir.

Tablo 6. Değerlendirme Yöntemleri Temasına İlişkin Görüşler

Alt Tema	Örnek Öğretmen Görüşleri
Geri Bildirim (N: 6)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Geri dönüt vermenin önemli olduğunun ve bizim eğitim sistemimizde ihmal edildiğinin farkına vardık. ✓ Ders sonunda yapılan geri bildirim öğrenmeyi kontrol etmek, öğrencinin derste işlenen konuyu pekiştirmesi açısından önemlidir.
Uluslararası Sınavlar (N: 4)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Her yıl öğrenciler Cambridge ve Michigan gibi uluslararası sınavlara giriyorlar. Öğrencilerin özgüvenleri çok yüksek. Dil öğrenimini önemsiyorlar. ✓ Kurumda İngilizce sınavları için Michigan Üniversitesi yayınlarının sınavı uygulanarak öğrencilere yeterlilik sertifikası verilmektedir. Bu sertifikalar yurt içinde bireylerin İngilizce yeterliklerinin değerlendirilmesinde kullanıldığından öğrenciler tarafından ciddiye alınmaktadır. Ders öğretmenleri konuları bitirmelerinin ardından en az bir ay bu sınav için hazırlıklar yapmaktalar.
Çok Yönlü Değerlendirme (N: 3)	<ul style="list-style-type: none"> ✓ Kazanımlar edinilip edinilmediğine göre yüzdelerle ifade ediyor. Öğrencilerin öğrenme sürecinde birbirlerini değerlendirmesi sağlıyor. Öğretmenlerin birbirlerini değerlendirmeleri sağlıyor. Öğretmen okul yönetimini değerlendiriyor. Veli öğretmeni değerlendiriyor.

Altıncı tema; Çok Yönlü Değerlendirme, Geri Bildirim ve Uluslararası Sınavlar alt temalarıyla oluşturulan 'Değerlendirme Yöntemleri' temasıdır. Çok Yönlü Değerlendirme alt temasında öğretmenler, öğrenme sürecinde öğrencilerin birbirini değerlendirdiğinden, öğretmenlerin, idarenin ve velilerin öğretmeni değerlendirdiğinden aynı zamanda öğretmenlerin de okul yönetimini değerlendirdiğinden bahsetmişlerdir. Geri Bildirim alt temasında öğretmenler, ders sonlarında mutlaka geri bildirim yapıldığından bahsetmişlerdir. Geri bildirim vermenin öğrenmeyi kontrol etmek ve öğrencinin derste işlenen konuyu pekiştirmesi açısından önemli olduğu ve bizim eğitim sistemimizde ihmal edildiği görüşünü savunmuşlardır. Uluslararası Sınavlar alt temasında öğretmenler, her yıl öğrencilerin İngilizce sınavları için uluslararası yayınların sınavlarına girerek yeterlik sertifikası aldığından ve bu sertifikaların yurt içinde geçerliliği olan önemli bir ölçüt olduğundan bahsetmişlerdir. Bu değerlendirme yönteminin öğrenciler tarafından önemsendiğini ve bu değerlendirme yönteminin öğrencilerin özgüvenlerinin yüksek olmasında etkili olduğunu savunmuşlardır.

4. SONUÇ VE ÖNERİLER

Bu araştırma Erasmus+ Programı Okul Eğitimi Akreditasyonu kapsamında, projenin ilk yıl hedefi olan ‘İngilizce Öğretmenlerinin Yeterliklerini Artırmak’ temalı; öğrencilerin İngilizceye karşı olumlu tutum, ilgi, isteklilik, katılım ve motivasyonlarını artıracak eylem planlarını uygulayabilmek için katılım gösteren öğretmenlerin görüşlerinin incelenmesi amacıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırma kapsamında ‘İngilizce Öğretmenlerinin Yeterliklerini Artırmak’ temalı yurtdışı işbaşı gözlem faaliyeti günlük raporu adı altında hazırlanan formda, ‘Türk eğitim sisteminden farklı ya da iyi uygulama örnekleri nelerdir?’ sorusuna katılımcıların gözlemleri sonucunda verdiği cevaplar incelenmiştir. Beş günlük program süresince, katılımcıların yaptıkları gözlemler sonucu verdikleri cevaplar incelendiğinde; Alt Yapı, Öğrenci Merkezilik, Teknoloji Kullanımı, Öğretim Yöntemleri, Rehberlik Hizmetleri ve Değerlendirme Yöntemleri temalarına ulaşılmıştır.

Alt yapı temasında katılımcılar fiziksel ve teknolojik donanımına dair gözlemlerini ifade etmişler ve gözlemleri incelendiğinde şu sonuçlara ulaşılmıştır: Sınıf mevcutlarının az olmasının öğrencilerle birebir etkileşim kurmada oldukça verimli olduğu ve sınıf yönetimini de kolaylaştırdığı söylenilebilir. Teknolojik donanımın iyi olması hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin bu imkânları aktif kullanmasını sağlamakta ve böylece dersler bilgisayar ve web 2.0 araçlarının da kullanımıyla daha zengin işlenebilmektedir.

Öğrenci merkezilik temasında katılımcılar, öğrenci başarısına odaklanan bir eğitim sistemi olduğunu, öğrencilerin başarısız olduğu derslere devam etmek zorunda olmadıklarını, bu durumun da öğrencilerin başarısını artırdığını savunmaktadırlar. Öğrenci odaklı esnek müfredatlar sayesinde öğretmenlerin ders planlarını öğrencilere göre hazırlayabildiklerini ve bu durumun da öğrenci ihtiyaçlarını karşılamada daha verimli olduğunu düşünmektedirler. Sınavlar eğitimin merkezinde bulunmadığı için öğrencilerde sınav kaygısının olmadığını ve böylelikle de öğrencilerin derslerden keyif alarak öğrendiklerini ifade etmektedirler. Ayrıca kurumların İngilizce sınıflarında seviye sınıf oluşturduklarını ve bu sayede öğretmenlerin öğrencilerin dil seviyesi birbirine yakın olduğu için daha akıcı ders işleyebildiklerini savunmuşlardır.

Teknoloji kullanımı temasında katılımcılar, derslerde web 2.0 araçları ve interaktif kaynak kitap kullanımının öğrencileri derste daha aktif tuttuğunu ve dijital uygulamaların dersleri zenginleştirdiğini savunmuşlardır. Çevrimiçi ders takibi yapılarak öğrencilerin okula gelmediği günlerde bile dersleri takip edebilmesinin, bu sistem sayesinde öğretmenlerin derste tahtaya yazdığı notların sisteme kaydedilmesiyle öğrencilerin geriye dönük notlara da ulaşabilmesinin dersin sürekliliğini sağlaması açısından çok önemli olduğu görüşünü belirtmişler ve çevrimiçi uygulamaların çevreci ve ekonomik olduğunu savunmuşlardır.

Öğretim yöntemleri temasında katılımcıların hemen hemen hepsi aktif katılımlı öğrenmenin çok önemli olduğundan bahsetmişler ve derslerde düz anlatımdan ziyade etkin katılım sağlayan oyunlaştırma, rol yapma gibi yöntemlerle öğrencilerin sıkılmadan ders boyu aktif bir şekilde katılmalarının dil öğretiminde etkili olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca grupla çalışma etkinliklerinin konunun tam olarak anlaşılmasında etkili olduğunu savunmuşlardır. Katılımcıların İngilizce öğretiminde CLIL metodunun eğitim sistemimizde kullanılan yöntemlere göre daha iletişim kurmaya yönelik olduğunu, yeni bir dil öğrenirken öğrencilerin daha çok konuşmaya yöneltilmesi gerektiğini, bu yöntemle dilin daha kalıcı öğrenildiğini düşündükleri söylenebilir. Ayrıca katılımcılar öğrencilere birinci sınıftan itibaren proje odaklı bir eğitim verildiğini, bu durumun öğrencileri öğrenme sürecinde aktif tuttuğunu ve yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağladığını belirtmişlerdir. Katılımcıların gözlemlediği bir diğer durum ise derslere her zaman ısınma etkinlikleriyle başlanmasıdır. Isınma etkinliklerinin öğrencileri derslere motive etmede etkili olduğu görüşünü belirtmişlerdir. Okullarda çift dilli eğitim programı uygulandığından bahsedilmiş ve bu programın öğrencilerin konuşma becerilerinin ileri seviyede olmasını sağladığı görülmüş, ayrıca derslerde materyal kullanımının yaygın olduğu gözlenmiş ve materyal kullanımının dil öğrenmede kalıcılık yarattığı savunulmuştur.

Rehberlik hizmetleri temasına ilişkin görüşler incelendiğinde, katılımcıların çoğunun rehberlik hizmetlerine çok önem verildiğini gözlemledikleri görülmüştür. Özel eğitime muhtaç öğrencilerin bulunduğu kaynaştırma sınıflarında bu öğrencilerle ilgilenebilecek bir asistan öğretmenin bulunduğu ve bu uygulama sayesinde öğretmenlerin tüm öğrencilere yeteri kadar vakit ayrıldığını gördükleri söylenebilir. Katılımcıların bir diğer gözlemi ise ülkemizdeki rehberlik uygulamalarından farklı olarak uzmanlık alanlarına göre ayrılmış rehberlik hizmetlerinin bulunmasıdır. Ülkemizde olduğu gibi rehberlik servisinin bir kişiden oluşmasının aksine farklı çalışma alanlarına ayrılmış ve her bir uzmanlık alanında farklı bir rehber öğretmenin bulunduğu uygulamanın benimsendiği görülmüştür. Ayrıca önleyici rehberliğe çok önem verildiği gözlemlenmiş ve katılımcılar bu uygulamalar sayesinde okulun daha güvenilir ve problemsiz olduğu görüşünü belirtmişlerdir.

Değerlendirme yöntemleri temasına ilişkin görüşler incelendiğinde, öğrencilerin değerlendirilme sürecinde bizim ülkemizdekilerden farklı olarak öğrencilerin her yıl uluslararası sınavlara girdiğinden bahsedilmiştir. Öğrencilerin bu sınavları çok önemseydiği görülmüş ve sınavların sonuçlarına göre alınan sertifikaların öğrencilerin özgüvenlerinin

yüksek olmasında olumlu etkilere sahip olduğu belirtilmiştir. Ayrıca okullarda çok yönlü bir değerlendirme yapıldığı görülmüş, bu değerlendirmeler sonucunda yapılan geri bildirimlerin hem öğrenciler hem öğretmenler hem de okul idaresi açısından önemli olduğu savunulmuştur.

Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre aşağıda birtakım öneriler sıralanmıştır:

- ✓ Kalabalık okullardaki sınıf mevcutları azaltılarak öğretmenlerin öğrencilerle daha fazla etkileşim kurması sağlanabilir.
- ✓ Okullardaki teknolojik alt yapı zenginleştirilerek, öğretmen ve öğrencilerin bu imkânlardan aktif bir şekilde yararlanması sağlanarak ders içerikleri zenginleştirilebilir.
- ✓ Eğitim sistemi öğrencilerin özgül başarılarına daha çok odaklanabilir ve öğrenciler başarısız oldukları dersler yerine başarılı derslerde desteklenebilir. İngilizcede özgül başarısı olan öğrencilere daha fazla destek sağlanabilir.
- ✓ Müfredatın öğrenci odaklı olmasına daha da önem verilerek öğretmenlerin müfredatı okul, çevre ve öğrencilerin bireysel farklılıklarına göre düzenleyebilmesine imkân tanınabilir.
- ✓ Eğitim sistemimizdeki İngilizce öğretiminde sınavların önemi daha da geri planda bırakılarak öğretim sürecini daha ön plana alan bir yöntem belirlenebilir. Böylece öğrencilerin sınav kaygısı azaltılabilir ve öğrenme sürecinden daha çok keyif ve verim elde etmeleri sağlanabilir.
- ✓ İngilizce öğretiminde seviye sınıflar oluşturularak, öğretmenlerin birbirine yakın seviyedeki öğrencilerle daha akıcı ders işleyebilmesi sağlanabilir.
- ✓ Okullarda teknolojinin aktif bir şekilde kullanılmasına önem verilerek Web 2.0 araçları ve interaktif kaynak kitap kullanımı daha da artırılabilir.
- ✓ Öğrencilerin okula gelemediği günlerde çevrimiçi ders takibi yapabilmeleri sağlanabilir. Öğrencilerin derslerde öğretmenin yazmış olduğu notlara bu uygulama üzerinden ulaşarak derslerden geri kalması engellenebilir.
- ✓ Dersler öğrencilerin derse aktif katılımını sağlamak amacıyla oyunlaştırma, rol yapma gibi etkinliklerle zenginleştirilebilir. Öğrencilerin öğrenme sorumluluklarını artırmak ve öğrenmeyi kalıcı hale getirebilmek için grup çalışmalarına bolca yer verilebilir.
- ✓ Avrupa ülkelerinin çoğunda kullanılan CLIL metoduna bizim eğitim sistemimizde de yer verilerek dil öğretiminde iletişim kurmaya yönelik etkinliklerin artırılması sağlanabilir.
- ✓ Öğrencileri öğrenme süreci boyunca aktif tutmak ve yaparak yaşayarak öğrenmelerini sağlamak amacıyla proje çalışmalarına önem verilebilir.
- ✓ Öğrencilerin derslere daha motive olmuş bir şekilde başlamalarını sağlamak amacıyla İngilizce temelli ısınma etkinliklerine daha çok yer verilebilir.
- ✓ Derslerde öğrenci seviyelerine uygun zengin materyal kullanımına önem verilerek, öğrencilerin İngilizceyi kalıcı öğrenmeleri sağlanabilir.
- ✓ Öğrencilerin yabancı dil konuşma seviyelerini ilerletmek amacıyla eğitim sistemimizde çift dilli eğitim programlarına yer verilebilir. Çift dilli eğitim sayesinde öğrencilerin İngilizceyi, yabancı bir dil olarak değil ikinci bir dil olarak daha ileri düzeyde öğrenmeleri sağlanabilir.
- ✓ Dil öğretiminde rehberlik hizmetlerinin etkililiğini artırarak öğrencilere yönelik dil öğrenme öz-yeterliliğini arttıracak çalışmalar yapılabilir. Böylece öğrencilerin dil öğrenmeye ilişkin akademik hazırlığının yanı sıra psikolojik olarak da hazırbulunuşluluğuna katkı sağlanabilir.
- ✓ Dil öğreniminde öğrencileri değerlendirmek amacıyla sadece okullarda yapılan sınavlarla yetinmeyip, öğrencilerin tüm dünyada geçerliliği olan uluslararası sınavlara girmeleri sağlanabilir. Bu sınavlar sonucunda öğrencilerin elde ettiği başarılar özgüvenlerinin artmasını sağlayacağı için dil öğrenimine olumlu katkıları olacaktır.
- ✓ Erasmus+ Programı Okul Eğitimi Akreditasyonu kapsamında yapılan proje sonucu katılımcılar dört Avrupa ülkesini gözlemleme fırsatı bulmuşlardır. Eğitim alanında dünyanın önde gelen ülkelerinin de deneyimlerinden faydalanmak, eğitim alanında fayda sağlayan uygulamalarını gözlemleyip kendi ülkemize uyarlamak için benzer projelerin ve çalışmaların sayısı artırılabilir.

Teşekkür

Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi Başkanlığı (Türkiye Ulusal Ajansı) tarafından hibelenirilen Karaman İl Millî Eğitim Müdürlüğünün 2021 yılında kabul edilen ve 2022 yılında uygulanan Erasmus+ Programı Okul Eğitimi Akreditasyonu projesinin gerçekleştirilmesinde emeği geçen Karaman İl Millî Eğitim Müdürü Mehmet ÇALIŞKAN, Strateji Geliştirme Şubesi AR-GE Bölümünden Bilal DURANEL, Deniz ÖCAL, Hakan CEYLAN ve Ramazan ARSLAN'a teşekkür ederiz.

KAYNAKÇA

1. Arslan, M. ve Akbarov, A. (2010). Türkiye’de yabancı dil öğretiminde motivasyon-yöntem sorunu ve çözüm önerileri. *Selçuk Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Dergisi*, 24, 179-191. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/sefad/issue/16473/171931>
2. Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel F. (2015). *Bilimsel araştırma yöntemleri* (19. baskı). Pegem Akademi Yayıncılık.
3. Education First English Proficiency Index. (2021). *Turkey*. <https://www.ef.com/wwen/epi/regions/europe/turkey/>
4. Gömleksiz, M. N. ve Aslan, S. (2017). Ortaokul öğrencilerinin İngilizce öğreniminde karşılaştıkları sorunlara ilişkin görüşleri: Nitel bir çalışma. *The Journal Of Academic Social Science Studies*, 64, 1-13. <http://dx.doi.org/10.9761/JASSS7374>
5. Günday, R. (2007). Yabancı dil öğretiminde başarısızlığa neden olan etmenler üzerine bir araştırma. *Milli Eğitim*, 36(175), 210-229.
6. Hatisaru, V. (2017). Türkiye’nin Erasmus+ Programına katılımının değerlendirilmesi: Stratejik ortaklıklar ve bilgi ortaklıkları örneği. *Ankara Avrupa Çalışmaları Dergisi*, 16(2), 65-83. https://doi.org/10.1501/Avraras_0000000253
7. Kronos. (2021). *İngilizce Yeterlilik Endeksi 2021: Türkiye’de halkın ne kadarı İngilizce konuşabiliyor? Dünyada durum ne?* <https://kronos35.news/tr/ingilizce-yeterlilik-endeksi-2021-turkiyede-halkin-ne-kadari-ingilizce-konusabiliyor-dunyada-durum-ne/>
8. Öğrenci Seçme ve Yerleştirme Merkezi. (2021). *Sayısal veriler*. https://dokuman.osym.gov.tr/pdfdokuman/2021/YKS/sayisal_veriler_28072021.pdf
9. Tok, H. ve Arıbaş, S. (2008). Avrupa Birliğine uyum sürecinde yabancı dil eğitimi. İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi, 9 (15), 205–227. <https://dergipark.org.tr/tr/pub/inuefd/issue/8708/108725>
10. Yaman, İ. (2018). Türkiye’de İngilizce öğrenmek: Zorluklar ve fırsatlar. *RumeliDE Dil ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 11, 161-175. <https://doi.org/10.29000/rumelide.417491>
11. Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2016). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (10. Baskı). Seçkin Yayıncılık